MERMER SEKTÖRÜ ROTAYI TASARIM VE YENİ PAZARLARA ÇEVİRDİ

Türkiye'nin önemli ihraç kalemlerinden biri konumundaki mermer sektörü, 2014 ve 2015 yıllarında kan kaybetti. Dünyadaki siyasi gelişmeler, emtia fiyatlarındaki gerileme, Çin pazarının daralması ve Rusya ile yaşanan gerginliğin yanı sıra Suriye ve Irak'taki karışıklık nedeniyle sektör ihracatı % 10 azalarak, 1.9 milyar dolara geriledi.

Olumsuz tablodan azami ölçüde kurtulmak için mermer ve doğal taş üreticilerinin tasarıma yatırım yapması gerektiği uyarısında bulunan uzmanlar, tasarıma ağırlık verilirse katma değerli ürünler üretilerek, farklı pazarlara açılabilme olanağı elde edileceği görüşünde birleşiyor.

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

Hazırlayan: Erkan ÇAKAN

Kendine özgü desen seçeneğiyle ABD'den Ortadoğu'ya Çin'den Körfez ülkelerine geniş bir coğrafyada yer edinen Türk mermeri, küresel pazarda eşi bulunmayan mermer türleriyle de sektördeki firmaların ihracatta elini güçlendiriyor. Artık birçok ünlü tasarımcının çalıştığı mekanlarda tercih ettiği Türk mermerinin global marka olma hedefini gerçekleştirdiğinin altını çizen sektör temsilcileri, yeni dönemde söz konusu desenlere katma değer katacak çalışmalar üzerinde durulması gerektiğine vurgu yapıyor.

Sektör ihracatındaki düşüşü küresel piyasalarda meydana gelen büyük ölçekli dalgalanmalara bağlayan uzmanlar ise bu durumun geçici olduğuna ve küresel piyasalardaki hareketlenme ile ihracatın yukarı yönlü seyir izleyeceğine dikkat çekiyor. Mevcut durgunluk döneminde firmaların katma değeri artırıcı yatırımlar ile pazar hareketlenmelerine hazırlık yapması gerektiği yönünde görüş bildiren uzmanlar, bu sayede Türk mermerinden elde edilen ihracatın artacağı görüşünde birleşiyor.

Bin 500 fabrika ve 7 bin atölye var

Türkiye'de 80'in üzerinde değişik yapıda, 120'nin üzerinde değişik renk ve desende mermer rezervi belirlenmiş durumda. Uluslararası piyasalarda Türkiye'nin en tanınan mermer çeşitleri Süpren, Elazığ Vişne, Akşehir Siyah, Manyas Beyaz, Bilecik Bej, Kaplan Postu, Denizli Traverten, Ege Bordo, Milas Leylak, Karacasu Yeşili (Firuze), Kütahya Chocolate Traverten, Gemlik Diyabaz ve Afyon Şeker.

Sektörde yaklaşık 800 ocak, bin 500 fabrika ve 7 bin atölye faaliyet gösteriyor. Ocakların yüzde 90'ı Ege ve Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşıyor. Mevcut ocakların yüzde 27'si Balıkesir, yüzde 24'ü Afyonkarahisar, yüzde 12'si Bilecik, yüzde 8'i Denizli, yüzde 6'sı Muğla ve yüzde 4'ü de Eskişehir'de bulunuyor. Bu bölgelerdeki üretim tüm üretimin yüzde 65'ini oluşturuyor.

Bundan 40 sene öncesine kadar blok halinde çıkarılmaya çalışılan ve yüksek maliyetler sebebi ile önemli bir ihraç kalemi olarak görülmeyen Türk mermerinin hikayesi aslında küçük ölçekli atölyelerin kararlı adımları ile bugün adını dünyaya duyuran bir başarı öyküsüne dönüştü. 1980'li yıllarda iç piyasada kendine nitelikli konutlarda yer bulan mermer üzerinde yapılan çalışmalar artık bu üründe çok çeşitli kullanım alanlarının doğmasını sağladı. Yatırımcının da bu alandaki gelişmeleri yakından takip etmesi, ocakları için ihtiyaç duyduğu makine aksamını yerli üretim modeli ile karşılamaya çalışması, yine başta İtalya olmak üzere yapılan makine ithalatında ürün geliştirmeye ağırlık verilmesi ve mermercilik faaliyetlerinin ihracat stratejisi olarak benimsenmesi, bugünkü başarının temellerini atan unsurlar olarak sıralanabilir.

Bu çalışmaların yanı sıra Türk firmalarının her ne kadar rekabette dezavantajlı konumda bulunsa da inadına ihracata yönelmesi ve Afyon Beyazı, Diyarbakır Beji, Elazığ Vişnesi, Siyah İncisi gibi mermer türlerini Çin'den ABD pazarına kadar geniş bir coğrafyaya tanıtma çabası Türkiye'nin madencilik faaliyetlerinde de mermerin ayrı bir yere gelmesini sağladı. Artık katma değerli ürün imal etme stratejisi ile blok mermeri işlenmiş ürüne dönüştürme dönemine giren sektör

oyuncuları, yeni dönemde daha fazla ihracat için alternatif pazar araştırması yapmayı da ihmal etmiyor.

Türkiye, global pazardaki ihtiyacı 80 yıl karşılayabilir

Türkiye'nin mermer rezervi verileri de sektörün gelecekte gelişimini sürdüreceğini gösteriyor. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nden (MTA) edinilen verilere göre, Türkiye'de 5 milyar metreküp mermer rezervi bulunuyor. Türkiye bu rezerv ile dünya mermer rezervinin yüzde 40'ına sahip. Uzmanlar, Türkiye'nin yaklaşık 1.6 milyar ton görünür rezervi ile dünya tüketimini 80 yıl karşılayabileceğini vurguluyor. Faaliyet gösteren ocakların yüzde 90'ının Ege ve Marmara Bölgesi'nde yoğunlaştığını aktaran temsilciler, mevcut ocakların başta Burdur olmak üzere Balıkesir, Afyonkarahisar, Konya, Bursa, İzmir, İstanbul, Isparta, Bilecik, Antalya, Denizli, Muğla ve Eskişehir'de yer aldığını kaydediyor. Bu bölgelerin faaliyetleri mermer üretiminin yüzde 65'ini oluşturuyor.

Öte yandan, sektörde son dönemde ihracatı düşüren politik ve ekonomik gelişmeler de bulunuyor. Bu durumun bir geçiş süreci olarak görülmesi önerisinde bulunan uzmanlar, firmaların yatırımlara yönelmesi önerisinde bulunuyor.

Kan kaybı sürüyor

Global anlamda sektör hareketlerini aşağı çeken unsurlar arasında ise Çin pazarının daralması ve Rusya-Türkiye arasında yaşanan gerginlik dikkat çekiyor. Ayrıca, Suriye ve Irak'taki karışıklık nedeniyle geçen yıl sektör ihracatı yaklaşık yüzde 10 azalarak, 1.9 milyar dolara düştü. Bu olumsuz tablodan azami ölçüde kurtulmak için mermer ve doğal taş üreticilerinin tasarıma yatırım yapması gerektiği uyarısında bulunan uzmanlar, tasarıma ağırlık verilirse katma değerli ürünler imal edilerek, firmaların farklı pazarlara açılabileceği görüşünde birleşiyor.

Bunun yanı sıra uluslararası fuarların da Türkiye mermer ve doğal taşının yurtdışındaki bilinirliğinin artmasına katkı sağlayacağı belirtiliyor. İstanbul Maden İhracatçıları Birliği'nden (İMİB) alınan verilere göre, Türkiye mermer sektörünün, 1996 yılında 900 bin tonluk üretimi, 2013 yılına kadar 13 kat artarak, 12 milyon tona çıktı. Aynı dönemde, global pazardaki önemli mermer üreticilerinden Çin ve Hindistan'daki üretim ise beş kat arttı.

5 MİLYAR METREKÜP
TÜRKİYE'NİN SAHİP OLDUĞU MERMER REZERVİ

Üretimde yıllar itibarıyla yaşanan artışın ihracata da olumlu yansıdığını bildiren uzmanlar, 2013 yılına kadar artış eğilimi gösteren doğal taş ve mermer ihracatının, 2014'te tekrar gerileme gösterdiğini ve bu gerilemenin 2015'te artarak devam ettiğini dile getiriyor.

2015'te ihracat %10 azaldı

Mermer ihracatının son beş yılına bakıldığında 2014 yılına gelene kadar artış trendi görülüyor. 2010 yılında devletin de desteğiyle yaklaşık 1.5 milyar doları bulan mermer ihracatı, 2011 yılında yaklaşık 1.6 milyar dolara, 2012 yılında 1.9 milyar dolara yükseldi. 2013 yılında sektör ihracat artışını sürdürdü ve 2 milyar dolar sınırını aşarak 2.2 milyar dolara kadar çıktı. İMİB'e göre, yükselen mermer ihracatının, 2014 yılında düşmeye başladığı ve Türkiye'nin en büyük alıcısı konumundaki Çin'de yaşanan daralmanın ardından yılın son aylarında düşüş yaşadığı tespit edildi. Dolayısıyla sektör 2014 yılını yaklaşık 2.1 milyar dolarlık ihracatla kapattı.

2015 yılında ise sektör ihracatı yaklaşık 1.9 milyar doları bulurken, yaklaşık yüzde 10'luk düşüş yaşandı. Bunun yanı sıra sektör ihracatı içinde 2014 yılında yüzde 46 ile en büyük payı alan blok mermer-traverten ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre miktarda yüzde 13.48, değerde de yüzde 13'lük düşüş gösterdi. Blok mermer-tareverten miktarda 4.9 milyon tonluk ihracat karşılığı ekonomiye 977.8 milyon dolarlık katkı sağladı. 2015 yılında ise blok mermer-traverten ihracatı, 883 milyon dolara geriledi.

İhracatçıyı zor bir yıl daha bekliyor

Bu yıl, sektörün performansını yine dünya genelinde yaşanan gelişmeler ve Çin ekonomisinin büyüme oranları belirleyecek. Ancak, madencilik sektörünün sürükleyicisi konumundaki doğal taş ve mermer sektöründe Çin pazarında süregelen daralma, bu yılın da kolay geçmeyeceğinin sinyallerini veriyor. Çin Halk Cumhuriyeti'nin kara para aklandığı gerekçesiyle inşaat sektörünü sıkı kontrol altına aldığını aktaran sektör temsilcileri, bundan dolayı Çin'in mermer ithalatını azaltma yoluna gittiğinin de altını çiziyor. Öte yandan, son iki yıldır düşüş trendi izleyen ve sektör genelinde önemli bir baskı

oluşturan emtia fiyatlarının izleyeceği seyrin de ihracat gelirleri açısından belirleyici olacağı belirtiliyor.

Bunun yanı sıra doğal taşa yönelik depolar oluşturulması gerektiğine işaret eden sektör oyuncuları, doğal taşın yapısı itibarıyla ağır ve hacimli ürün olduğunu, özellikle küçük firmaların bu ürünleri hedef pazarlara sunmakta zorlandığını dile getiriyor. İhracatın gerilemesine karşın halen en büyük pazar konumundaki Çin'in örnek alınarak, Türkiye'de de büyük çaplı doğal taş depolarının oluşturulması talep ediliyor. Çin'de bu tür depolardan yüzlercesinin bulunduğunu kaydeden firma sahipleri, kurulacak doğal taş deposunda 81 ilden gelen taşların sergilenebileceğini ve alıcıların tüm taşları bir arada bulabileceğini vurguluyor.

%40 ORAN

TÜRKİYE'NİN DÜNYA MERMER REZERVİNDEKİ PAYI

İhracat Çin'de düştü Suudi Arabistan'da arttı

Türkiye'nin mermer ihraç ettiği ülkeler arasında en büyük beş pazarı Çin, ABD, Suudi Arabistan, Irak ve Hindistan oluşturuyor. Türkiye'nin, ihracatında ilk sırayı oluşturan Çin'e yaptığı ihracatın 2015 yılında yüzde 12.2 azalarak 727.5 milyon dolara gerilediği görülüyor. Çin'e ihtacat miktarda ise yüzde 12.5 azalarak, 3.5 milyon tona düştü. ABD'ye ihracat da miktarda yüzde 0.47 azalsa da değerde yüzde 0.32 artarak 324.9 milyon dolara ulaştı. İhracat miktarda ise 573 bin tona geriledi. Türkiye'nin üçüncü büyük pazarı Suudi Arabistan. Bu pazara da ihracatın hem miktarda hem de değerde arttığı görülüyor. Sektör, söz konusu pazara 2015'te miktarda yüzde 5 artışla 258 bin ton mermer ihraç etti. Yapılan ihracatın değeri de yüzde 2.6 artarak 113.6 milyon dolar oldu. Irak'a yapılan ihracat ise miktarda yüzde 14 azalarak, 314 bin tona, değerde yüzde 27.7 azalarak 81.2 milyon dolara geriledi. Beşinci büyük pazar konumundaki Hindistan'a ihracatın ise kayda değer oranda artması dikkat çekiyor. Söz konusu pazara ihracat; miktarda yüzde 20, değerde ise yüzde 13 arttı. 225 bin tonluk mermer ihracatının değeri yüzde 13 oldu.

Mermer kullanımında artış var

Küresel ölçekte mermer kullanımında kayda değer artış görülüyor. Bugün itibarıyla yapı taşından çok kaplama, döşeme ve dekorasyonda kullanılan doğal taşların özelliğine göre kullanım alanları da artıyor. Granit; dış yapıların kaplanmasında ve döşemelerde, mermer ise daha çok inşaat sektöründe iç mekanlarda ve güzel sanatlar, dekorasyon, mezar ve mezar taşı gibi alanlarda öne çıkıyor. Bununla birlikte beton, asfalt ve son kat dolgu malzemesi olarak kullanılan mermer; karayolu ve kimya sanayiinde de değerlendiriliyor.

Türkiye de mermer konusunda global pazarda başı çeken ülkeler arasında yer alıyor. Ülkenin jeolojik yapısı nedeniyle çok çeşitli doğal taş oluşumlarına sahip olduğu vurgulanıyor. Doğal taş rezervleri ve çeşitliliği bakımından zengin bir ülke konumundaki Türkiye'nin 81 ilinde mermer yatakları bulunuyor. Bu özelliğine çeşit ve renk zenginliği de eklendiğinde, Türkiye'nin daha uzun yıllar uluslararası arenada söz sahibi olması bekleniyor. Global pazarda Çin ve Hindistan'dan sonra üretimde 3'üncü sırada yer alan Türkiye'nin yıllık doğal taş üretimi ise yaklaşık 12 milyon ton ve söz konusu rakamla Türkiye, küresel doğaltaş üretiminin yaklaşık yüzde 9.3'ünü gerçekleştiriyor.

1.9 MİLYAR DOLAR

MERMER SEKTÖRÜNÜN 2015 YILI İHRACATI

Yatırımcı, bürokraside tek bir muhatap istiyor

Sektördeki yatırımcıların, yatırımlarda bürokratik engellere takıldığını kaydeden uzmanlar, madencilik faaliyetlerinin birçok bakanlığın yetkisi altında yer aldığını ve bu nedenle yatırım sürecinin uzadığını vurguluyor. Bürokraside tek bir muhatap istediklerini bildiren yatırımcılar, madenciliğin bir devlet politikası olmasını ve kurulacak bir Madencilik Bakanlığı'nın bünyesinde hizmet vermesini talep ediyor. Sektör temsilcileri, kurulacak Madencilik Bakanlığı'nın hem ülke hem de sektör için daha verimli olacağı görüşünde birleşiyor. Sektörün üzerindeki bürokratik engeller ve vergisel yüklerin kaldırılması gerektiğinin altını çizen temsilciler, firmaların da katma değeri yüksek ürünlerle, mermerin değerini artırarak, küresel pazara sunmasının, sektör açısından önem taşıdığını kaydediyor.

Diğer yandan, ortak bir akılla hareket edilmesi gerektiğini bildiren uzmanlar, firmaların Ar-Ge'ye ağırlık vermesi, markalaşması ve üretilen ürünün katma değerini artırarak satmasının önemine işaret ediyor. Dolayısıyla zengin kaynakların, doğru strateji ve yüksek katma değer ile global pazara ulaşması halinde, sektörün ihracatta önümüzdeki yıllarda ivme kazanabileceği dile getiriliyor. Sektörün 2015 yılında ihracatta yaşadığı gerilemenin bu yıl telafi edilerek, tekrar yükselişe geçmesi ve üretimin ihracata bağlı artması hedefleniyor. Sektör temsilcileri, bu hedefe ulaşmak için önceki yıllarda olduğu gibi yurt içi ve dışındaki fuar çalışmalarına da ara verilmeden devam edilmesi gerektiğinin altını çiziyor.

Raif TÜRK
Türkiye Mermer Doğaltaş ve Makineleri Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı

Haksız rekabet engellenmeli yurtdışına önem verilmeli

Türkiye mermer sektöründe yaşanan haksız rekabet, üreticiler arasında adaletsizliğe neden olduğu gibi ciddi oranda doğal taşların değerini de düşürüyor. Bu durum uzun zamandır devam ediyor. Son bir iki yıldır ABD, Çin gibi ülkelerde yaptığımız pazar araştırmaları bunu gösteriyor. Daha önceleri rakiplerinin önüne geçmek için ABD'li tüccarlara fiyat düşüren ve Türkiye pazarında istikrarsızlığa neden olan bazı mermer satıcıları, son dönemlerde ise açtıkları depolarda ucuz fiyatlarla perakende piyasasına giriyor. Bununla beraber ürünün değeri ve kâr marjı da düşüyor. Dolayısıyla ABD'li tüccarların da 'güvenilmez' diye değerlendirdikleri Türkiye mermer üreticilerinden uzaklaştığını gözlemliyoruz.

Sektörde yaşanan haksız rekabet global pazarda, Türkiye mermer üreticilerini olumsuz etkiliyor. Irak, Arabistan, Hindistan'ın yanı sıra Çin ve Vietnam'da da sektör aynı sorunlarla karşılaşıyor. Bunun yanında meslektaşlarımız yerli üreticilerle rekabet edemeyince genellikle fiyat düşürme yoluna giderek, sektörün olumsuz etkilenmesine sebep oluyor.

Sektörün bu olumsuz durumdan kurtulabilmesi için meslektaşlarımız bu soruna yönelik çalışmalar yapmalı. Yurtdışında depo açarken birkaç kere düşündükten sonra karar vermeleri ve global pazarda rekabet ortamına hazırlıklı olmaları gerekiyor. Bu bağlamda, Türkiye'nin blok satışı yapabildiği tek ülke olan Çin'de ve en çok işlenmiş ürün satabildiği ABD gibi ülkelerde depolar açmaktan vazgeçmesi gerekiyor. Türkiye doğal taş üreticilerinin anlık düşünmek yerine uzun vadeli düşünerek, kalite ve üstün pazarlama teknikleriyle rekabet etme yolunu seçmeleri gerekiyor.

Ali SEYRAN
Elazığ Mermerciler Madenciler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Yeni pazarlara ihracat yollarını araştırıyoruz

Elazığ'daki mermer firmalarının 10 yıl önceki durumuna ve bugünkü durumuna baktığımız zaman, hem üretimlerinde hem de satışlarında büyük artış görülüyor. Mermer sektöründe son iki yılda Çin'in mermer blok alımlarındaki düşüşlerinden dolayı durgunluk yaşansa da Elazığ'ın blok satışında Batı'ya oranla fazla düşüş olmaması sevindirici. Derneğimize üye 27 şirket bulunuyor. Üyelerimize satış, pazarlama, fuarlarlara katılım konusunda yardımcı olmamızın yanı sıra devlete mermerci ve madencilerin sorunlarını aktarıp çözümler üretiyoruz. En çok blok mermer satışı gerçekleştirdiğimiz Çin'deki ekonomik olumsuzluklar sektörün sıkıntı yaşamasına sebep oldu. Bu olumsuzluklara rağmen piyasadaki konumumuzu korumaya çalışıyoruz. Yakın zamanda Çin'de gerçekleştirilen Şamen (Xiamen) Uluslararası Mermer ve Taş Fuarı'nı bitirdik ve 23-26 Mart tarihlerindeki Marble Fuarı'nı bekliyoruz. Fuarlar, sektör ve üreticiler için büyük önem taşıyor ve beklentilerimizi yükseltiyor. Öncelikli amacımız, sektörümüzün global pazardaki teknolojik ve sektörel gelişmelere uyum sağlaması. Bunu da ulusal ve uluslararası fuar ve gezilere katılarak, sektör ürünlerimizin iç ve dış pazarda tanıtarak yapıyoruz. Ayrıca derneğimiz, yeni pazarlara ihracat yollarını araştırarak, sektörün satış portföyünü geliştirmek için çalışmalarına devam ediyor.

Yurt içi ve yurt dışı üst yapı ve alt yapı inşaatlarında
38 YILLIK DENEYİM ...

***38 Years** of Experience in National and International Construction Projects*

AKER A.Ş.

Çayhane Sokak No: 46, Gaziosmanpaşa 06700, Ankara / TURKEY
Tel : +90 (312) 446 27 01 pbx • Fax : +90 (312) 446 8574 • www.akerinsaat.com